Region Stockholm

# 21

# Yttrande över motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

HSN 2018-1700

Hälso- och sjukvårdsnämnden
*Hälso- och sjukvårdsförvaltningen*
*Psykiatri*
*Andreas Falk*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-02-01

HSN 2018-1700

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

# Yttrande över motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

## Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motionen om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp. I motionen föreslår Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp.

## Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:6 av Håkan Jörnehed (V) och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp.

## Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

*att* till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

## Förvaltningens motivering till förslaget

*Bakgrund*
Tidigare fanns ett samarbete med utomstående aktörer som Kris- och Traumacenter därför att bedömningen då var att utbudet och kompetensen inte fanns i tillräcklig utsträckning inom psykiatrin. Under åren har

kompetensen utvecklats och idag finns ett bra utbud och kompetens att tillgå inom psykiatrin.

Det har tagits fram ett regionalt vårdprogram för posttraumatiskt stressyndrom som ytterligare kommer bidra till denna positiva utveckling. Vårdprogrammet blev klart hösten 2018. Det kommer bidra till ett förbättrat underlag för planering av insatser, resurser och kompetenshöjning.

*Överväganden*
De personer som kommer behöva vård och stöd till följd av sexuella trauman kommer erbjudas vård inom ramen för Region Stockholms ordinarie vårdutbud. Länets husläkarmottagningar ger psykosociala insatser vid lindrig till måttlig psykisk ohälsa samt krisstöd. Patienter som är i behov av vård som kräver sjukhusens eller andra specialisters resurser eller kompetens kommer att remitteras till lämplig verksamhet inom psykiatrin.

Inom Region Stockholm är traumarelaterade syndrom högt prioriterat. Det finns hög kompetens inom flera verksamheter och tillgängligheten är bra genom att dessa patienter erbjuds snabb vård. Det gäller även i de fall då tillståndet bedöms så akut att heldygnsvård behövs. Det betyder att man som patient får en första vårdkontakt inom två till tre veckor i icke akuta fall och att man ska få hjälp samma dag vid mer akuta tillstånd.

Traumabehandling där behandling av sexuella trauman är en del ingår alltså som en del av specialistpsykiatrins uppdrag. Flera vårdgivare inom specialistpsykiatrin har speciella enheter som arbetar med traumabehandling.

Inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) erbjuds för traumasyndrom traumafokuserad kognitiv beteendeterapi (KBT) psykopedagogiska insatser och psykosociala stödinsatser på öppenvårdsmottagningarna för patienter i behov av det. I behandlingsutbudet finns också annan individuell psykologisk behandling som t. ex Prolonged Exposure Therapy, CPT, EMDR samt psykodynamisk psykoterapi. Även behandling i grupp erbjuds, fysioterapeutiska insatser samt farmakologisk behandling.

Capio Maria erbjuder en manualbaserad behandling av trauma och beroende med behandlingsmetoden COPE. COPE bygger på evidensbaserad behandling för båda tillstånden.

WeMind erbjuder medicinering och KBT. Den KBT behandling som ges är den som WeMinds vetenskapliga råd bedömt har starkast evidens gällande trauma. Detta är också i linje med Region Stockholms regionala vårdprogram för ångestsyndrom.

Järvapsykiatrin har tillgång cirka 20 psykologer och psykoterapeuter som kan bedriva traumafokuserad psykoterapi i verksamheten. De erbjuder KBT enskilt och i grupp, farmakologisk behandling, sjukgymnastik, fokuserade stödsamtal och fysisk aktivitet på recept.

Beroendecentrum Stockholm har sedan våren 2017 gjort en ordentlig kvalitetshöjning inom hela Beroendecentrum för att identifiera patienter med trauma. Den behandling som i första hand erbjuds är COPE och Beroendecentrum har under 2017 utbildat flertalet psykologer i denna evidensbaserade behandlingsmetod. Patienterna får alltid parallell behandling för sitt beroende och trauma.

Behandling av PTSD förutsätter psykoterapeutisk kompetens. Evidensbaserade metoder är i första hand den KBT-baserade behandlingen ”prolonged exposure” (PE). Legitimerade psykoterapeuter har avancerad psykoterapeutisk kompetens efter en treårig halvfartsutbildning som förutsätter en grundprofession som t ex psykolog, socionom, sjuksköterska, läkare.

För psykologer ingår grundläggande psykoterapiutbildning i grundutbildningen. Andra professioner som t ex socionomer, sjuksköterskor, barnmorskor och läkare kan ha grundläggande psykoterapiutbildning (vanligen halvfartsutbildning 1,5 år) som en tilläggsutbildning och med kompletterande, specifik utbildning i PE ha rätt kompetens för att ge sådan behandling.

Förvaltningens bedömning är sammantaget att det finns tillräcklig kompetens och utbud för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld och övergrepp. Det finns därför inte behov av att inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Förvaltningen kommer att följa utfallet av det förändrade vårdutbudet noggrant.

*Ekonomiska konsekvenser*
Förslag till beslut får inga nya ekonomiska konsekvenser då den verksamhet som bedrivs ryms inom den ekonomiska ramen för redan tecknade avtal.

*Konsekvenser för patientsäkerhet*
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut inte har negativa konsekvenser för patientsäkerheten.

*Konsekvenser för jämlik och jämställd vård*
Det finns en bred kompetens och stort utbud av behandlingsinsatser för behandling av personer som utsatts för sexuellt våld. Bedömningen är att förslag till beslut leder till en ökad jämlik och jämställd vård.

*Miljökonsekvenser*
Bedömningen är att förslag till beslut får oförändrade konsekvenser för miljön.

*Administrativa konsekvenser*
Bedömningen är att förslag till beslut leder till oförändrade administrativa konsekvenser.

Margareta Tufvesson
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef

**Beslutet ska skickas till**
Regionstyrelsen

Godkänd av Margareta Tufvesson, 2019-02-01

Ankom
Stockholms läns landsting
2018 -02- 13
Dnr LS2018-0268

2018:6

Stockholms läns landsting

Stockholms läns landsting
2018-02-13

# Motion av Håkan Jörnehed och Catarina Wahlgren (V) om att inrätta ett centrum för vård av personer som utsatts för sexuella övergrepp

Vi i Vänsterpartiet hade under hösten flera möten med organisationer och vårdgivare som arbetar med vård och stöd för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Vi träffade bland andra representanter för Kris- och Traumacentrum, Röda Korset, Wonsa (World of no sexual abuse), Rise (Riksföreningen stödcentrum mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen), Ericastiftelsen och Mikamottagningen. Den bild vi fick var samstämmig: det finns ingen adekvat vård för dessa patienter inom landstingets egna verksamheter. Personer som har utsatts för sexuella övergrepp söker ofta hjälp inom vården om och om igen utan att få behandling för sina traumatiska upplevelser.

Landstinget har nyligen beslutat att avsluta avtalen med Kris- och Traumacentrum och Ericastiftelsen, fristående aktörer som har tillhandahållit specialiserad vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp. När vi i Vänsterpartiet har ställt frågor kring var dessa patienter nu ska tas emot får vi ständigt till svar att kompetensen finns inom landstingets egen verksamhet. Detta stämmer dock inte överens med de vittnesmål vi har tagit emot av personer som arbetar med denna patientgrupp och från patienter.

Wonsa, en stiftelse som driver en specialistklinik för behandling av sexuella övergrepp, visar med hjälp av statistik från Brottsförebyggande rådet att ca 18 000 sexualbrott polisanmäls i Sverige varje år. Mörkertalet är dock stort, så det verkliga antalet sexualbrott ligger snarare omkring 90 000 per år. Förövarna finns i alla samhällsklasser och kulturer. Wonsa pekar också på att personer som utsatts för sexuella övergrepp ofta drabbas av olika typer av psykisk och fysisk ohälsa, såsom depression, posttraumatiskt stressyndrom, ångest, utmattningssyndrom och kronisk smärta. Behovet av vård och stöd efter sexuella övergrepp är alltså mycket stort. Att inte erbjuda behandling till dessa personer innebär stora förluster för individen, men också för samhället.

Wonsa har på sin klinik endast kapacitet att hjälpa en liten del av de personer som skulle behöva vård till följd av sexuella övergrepp. De aktörer vi har träffat menar att det skulle behövas ett specialistcentrum för dessa patienter, eftersom den kunskap som krävs för att ge dem rätt behandling idag saknas i vården i stort.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

*att* inrätta ett centrum för specialiserad vård av barn, unga och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp

Håkan Jörnehed (V)

Catarina Wahlgren (V)